

Słowo wstępne dyrektora Państwowego Instytutu Geologicznego

Rok temu, w maju 2019 r., obchodziliśmy setną rocznicę utworzenia Państwowego Instytutu Geologicznego. Niestety w bieżącym roku, z powodu pandemii, nie mogliśmy zrealizować wszystkich naszych planów związanych z uczczeniem jubileuszu. Świętowanie ma się ku końcowi, a niniejszy numer *Przeglądu Geologicznego* jest jednym z ostatnich akcentów obchodów stulecia.

Jubileusz jest dobrą okazją do retrospekcji, ale także do zastanowienia się nad planami na przyszłość. Pozwolę sobie zatem na krótką refleksję nad historią instytutu, którą niezwykle cenimy i z której jesteśmy dumni. Słowa wypowiedziane 100 lat temu przez pierwszego dyrektora instytutu – profesora Józefa Morozewicza: [...] *geologia stosowana nie da się pomyśleć bez geologii teoretycznej, nie może bez niej ani rozwijać się, ani należyć spełniać swojego zadania* – były i są drogowskazem w realizacji naszej misji. Od wieku z powodzeniem wypełniamy zadania służby geologicznej i jednocześnie prowadzimy badania we wszystkich dyscyplinach nauk geologicznych.

Już w latach 20. ubiegłego wieku działania instytutu koncentrowały się na tworzeniu profesjonalnej służby geologicznej oraz zapewnieniu zasobów surowców mineralnych, tak potrzebnych do rozwoju gospodarki odradzającego się państwa. Odkrycie złóż żelaza, fosforytów i węgla kamiennego, a także opracowanie licznych map geologicznych, z pewnością należy zaliczyć do pierwszych większych osiągnięć instytutu, tym bardziej że były owocem ciężkiej pracy bardzo nielicznej wówczas załogi.

Państwowy Instytut Geologiczny przetrwał trudne czasy wojenne – już w styczniu 1945 r. powrócili do niego pierwsi pracownicy. Po wojnie swoją wiedzą oraz badaniami – zwłaszcza geologiczno-inżynierskimi i hydrogeologicznymi – ponownie wspomagał odbudowę i rozwój kraju.

Lata 50. i 60. to okres bezprecedensowych sukcesów PIG w poszukiwaniu surowców. Odkrycia złóż, w tym miedzi, srebra, siarki rodzimej, węgla kamiennego, węgla brunatnego, soli kamiennej, soli potasowych, rud żelaza, tytanu, wanadu, cynku i ołowiu, były kołem zamachowym rozwoju gospodarki na wiele lat, a na ich bazie powstały kluczowe inwestycje przemysłowe. To wspaniałe dziedzictwo jest kontynuowane do dziś przez kolejne pokolenia zatrudnionych w instytucie geologów.

Niezależnie od osiągania niezaprzeczalnych sukcesów w odkrywaniu złóż instytut wykonywał i wykonuje wiele innych ważnych zadań, takich jak rozpoznawanie budowy geologicznej Polski, opracowanie map geologicznych, zapewnienie bezpieczeństwa surowcowego kraju poprzez bilansowanie jego zasobów, kontrola i ochrona zasobów wód podziemnych itd. Instytut nie tylko podąża za rewolucją technologiczną, ale i sam wyznacza jej trendy, jak choćby poprzez utworzenie cyfrowych baz danych geologicznych i informatyzację innych prac. Dlatego, gdy w pierwszej dekadzie XXI wieku powołano służby państwowe: geologiczną i hydrogeologiczną, oczywiste było, że ich funkcje zaczął pełnić Państwowy Instytut Geologiczny.

Ostatnie lata to skierowanie uwagi na nowe obszary tematyczne, jak choćby geozagrozenia, ochrona środowiska, dostosowanie do zmian klimatu i geotermia. Ten codzienny, żmudny, konsekwentny i rzetelny wysiłek wielu pokoleń pracowników instytutu jest wielkim wkładem naszej instytucji w rozwój polskiej geologii i kraju.

Fot. W. Kurek

Dziedzictwo zobowiązuje, a refleksja nad przeszłością jest też wyznacznikiem kierunku przyszłych działań. Zmieniająca się rzeczywistość stawia przed nami trudne wyzwania, także w geologii. Postaramy się im sprostać!

Wypełniając zadania państwowej służby geologicznej oraz państwowej służby hydrogeologicznej i prowadząc badania naukowe szukamy nowych rozwiązań, które pozwolą rozwijać się obecnym i przyszłym pokoleniom. Wysiłki geologów z PIG-PIB skupiają się obecnie na wspieraniu działań Polaków na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, surowcowego, ekologicznego i redukcji ryzyka związanego z zagrożeniami geologicznymi oraz na zaspokajaniu potrzeb gospodarki i społeczeństwa w zakresie korzystania z wód podziemnych. Natomiast wyniki badań, które prowadzimy na polskich obszarach morskich, wspomagają optymalne wykorzystanie tej przestrzeni.

Ubolewamy, że mimo wspaniałej historii i imponującego dorobku PIG ubiegłoroczne obchody 100-lecia przebiegały w dość przykrych atmosferze, a nad instytutem zawisła realna groźba zakończenia jego działalności. Trudny czas nie złamał ducha pracowników, którzy z własnej inicjatywy, przy wsparciu Sekcji Historii Nauk Geologicznych Polskiego Towarzystwa Geologicznego, zorganizowali jubileuszową sesję naukową zatytułowaną *100 lat Państwowego Instytutu Geologicznego – doświadczenie i przyszłość*. W historycznym momencie rozpoczęcia drugiego wieku działalności możemy spokojniej patrzeć w przyszłość, zajmując się tym, co umiemy najlepiej – geologią. Owocem wspomnianej sesji jest w dużej mierze niniejszy numer *Przeglądu Geologicznego*. Artykuły w nim zamieszczone obrazują nasze aspiracje w priorytetowych obszarach działalności instytutu. Wszystkich, którzy pragną poznać szczegóły planów rozwoju Państwowego Instytutu Geologicznego, zachęcam do ich lektury!

Mateusz Damrat
 Dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego
 Państwowego Instytutu Badawczego